

การวิเคราะห์กระบวนการมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558
(Standard Operating Procedure Environmental Health Accreditation)

นางสาววรัตน์ อภิชัยนันท์
นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

บทคัดย่อ

กรมอนามัยได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (Standard Operating Procedure Environmental Health Accreditation : SOP) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น ด้วยมีความมุ่งหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปฏิบัติเพื่อการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างมีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ เนื่องจากที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย บางพื้นที่ไม่มีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจนทำให้ไม่สามารถจัดบริการที่แก้ไขปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ กรมอนามัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ภายใต้หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และหลักวิชาการที่เหมาะสมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพ การวิเคราะห์กระบวนการมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 (Standard Operating Procedure Environmental Health Accreditation) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาลเพื่อนำมาทบทวน และพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานฯ SOP และการพัฒนาแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการหาวิธีเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้/เทคโนโลยี หรือการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อไป การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร โดยศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ จำนวน 9 เรื่อง จากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ประเภทเทศบาลทุกระดับ จำนวน 860 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับอธิบายข้อมูลจำนวนเทศบาลที่ไม่ผ่านการประเมินกระบวนการรายชั้นตอนตามมาตรฐานที่กำหนดในแต่ละเรื่อง ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. กระบวนการด้านการจัดการสุขาภิบาลอาหาร มีเทศบาลมากกว่าร้อยละ 60.98 ไม่ผ่านขั้นตอนการสุ่มประเมินสถานประกอบการด้านอาหาร (ร้านอาหาร, โรงอาหาร, สถานที่เสิร์ฟอาหาร) จากทะเบียนการรับรอง
2. กระบวนการด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริโภค มีเทศบาลมากกว่าร้อยละ 87.50 ไม่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบการแผ่รังสีคุณภาพน้ำทั้งน้ำประปาตู้ดื่มหยอดเหรียญและน้ำดื่มบรรจุขวด
3. กระบวนการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มีเทศบาลร้อยละ 100 ไม่ผ่านขั้นตอนการเฝ้าระวังด้านความสะอาดและการป้องกันโรคระบบทางเดินอาหารจากการใช้บริการสิ่งแวดล้อมบริเวณจุดเสี่ยง
4. กระบวนการด้านการจัดการสิ่งปฏิกูล มีเทศบาลร้อยละ 85.29 ไม่ผ่านขั้นตอนการตรวจหาไข่หนอนพยาธิ และแบคทีเรียอีโคไลในกากตะกอนและน้ำทิ้งก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม
5. กระบวนการด้านการจัดการมูลฝอยทั่วไป มีเทศบาลร้อยละ 50.94 ไม่ผ่านขั้นตอนการดำเนินการกำจัด และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐานวิชาการ
6. กระบวนการด้านการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ มีเทศบาลร้อยละ 72.73 ไม่ผ่านขั้นตอนการเสนอผู้บริหารตัดสินใจเลือกแนวทางจัดการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ
7. กระบวนการด้านการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน มีเทศบาลร้อยละ 89.47 ไม่ผ่านขั้นตอนการสำรวจรวบรวมข้อมูลแหล่งกำเนิด/ อัตราการเกิดและปริมาณการคัดแยกประเภทมูลฝอยที่เป็นพิษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. กระบวนการด้านการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ มีเทศบาลร้อยละ 66.67 ไม่ผ่านขั้นตอนการทำหนังสือราชการประสานขอรับการสนับสนุนจากจังหวัด/ศูนย์อนามัย/ส่วนกลาง และภาคีเครือข่าย
9. กระบวนการด้านการจัดการเหตุรำคาญ มีเทศบาลร้อยละ 20.00 ไม่ผ่านขั้นตอนการเรียบเรียง วิเคราะห์ แปรผล และติดตาม ออกคำแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขเหตุรำคาญ ออกคำสั่งทางปกครองและแจ้งสิทธิการอุทธรณ์

10. กระบวนการด้านการจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีเทศบาลร้อยละ 80.56 ไม่ผ่านขั้นตอนการเฝ้าระวังกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
 11. กระบวนการด้านการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ มีเทศบาลร้อยละ 100 ไม่ผ่านขั้นตอนการติดตามตรวจสอบและประเมินผล
 12. กระบวนการด้านการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น มีเทศบาลร้อยละ 80.00 ไม่ผ่านขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็น/การประชาพิจารณ์
 13. กระบวนการออกหนังสือรับรองการแจ้ง มีเทศบาลร้อยละ 25.00 ไม่ผ่านขั้นตอนการออกใบรับแจ้ง และขั้นตอนการตรวจเอกสาร
 14. กระบวนการด้านการออกใบอนุญาต มีเทศบาลร้อยละ 42.11 ไม่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบลักษณะ
 15. กระบวนการด้านการออกคำสั่งทางปกครอง มีเทศบาลร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านขั้นตอนการออกคำสั่งทางปกครอง
- สรุปการวิเคราะห์ผลการประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคะแนนไม่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Procedure Operating : SOP) ที่กรมอนามัยกำหนด สามารถใช้เป็นข้อมูลบ่งชี้ในเบื้องต้น เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทบทวน และพัฒนา SOP ต่อไป การศึกษานี้จึงได้เสนอแนะให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในขั้นตอนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีคะแนนไม่ผ่านการประเมินเพื่อให้ทราบสาเหตุที่ไม่ดำเนินการ และให้มีการทบทวน พัฒนา SOP ตลอดจนการหาแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

บทนำ

การอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นบริการพื้นฐานเพื่อการมีสุขอนามัยที่ดี และการได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของประชาชน ซึ่งประชาชนควรได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกรมอนามัยในฐานะหน่วยงานหลักซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดีในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ จึงให้ความสำคัญกับการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานหลักที่กฎหมายกำหนดให้มีบทบาทดำเนินการให้บริการและเป็นกลไกสำคัญในการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน

กรมอนามัย จึงมีนโยบายดำเนินการเรื่องการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA) เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตระหนักถึงบทบาทในการพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) โดยกำหนดขั้นตอนกระบวนการมาตรฐาน ภายใต้หลักกฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และหลักวิชาการที่เหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีคุณภาพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ และกรมอนามัยได้จัดทำแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน SOP สู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านกลไกการประเมินตนเอง และการประเมินรับรองโดยหน่วยงานภายนอกองค์กร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (SOP) และมีการนำ SOP ไปสู่การปฏิบัติ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น และประกอบกับผู้ศึกษาเป็นผู้ร่วมจัดทำและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เห็นว่าการวิเคราะห์กระบวนการมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 (Standard Operating Procedure Environmental Health Accreditation) จะเป็นประโยชน์ในการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการหาวิธีเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้/เทคโนโลยี หรือการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์กระบวนการมาตรฐานการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาลเพื่อนำมาทบทวน และพัฒนามาตรฐานมาตรฐานการปฏิบัติงานฯ SOP และการพัฒนาแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการดำเนินงาน/วิธีการศึกษา/ขอบเขตงาน

1. ขอบเขตการศึกษา

(1) ขอบเขตด้านพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทเทศบาลทุกระดับ (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล) ที่ดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2558

(2) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) ที่กรมอนามัยกำหนด จำนวน 9 เรื่อง 20 กระบวนการ

2. วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับอธิบายข้อมูลจำนวนเทศบาลที่ไม่ผ่านประเมินกระบวนการรายชั้นตอนตามมาตรฐานที่กำหนดในแต่ละเรื่อง

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จำนวน 860 ฉบับ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเภทเทศบาลทุกระดับ (เทศบาลนคร, เทศบาลเมือง, เทศบาลตำบล) 2,442 แห่ง

2) กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ คือ ข้อมูลจากเอกสาร ส่วนที่ 2 การจัดการกระบวนการ (องค์ประกอบที่ 6) และการวัดผลลัพธ์ (องค์ประกอบที่ 7) ของประชากรที่ใช้ในการศึกษา ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยยึดจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์เป็นหลัก มีขั้นตอน ดังนี้

(1) คัดเลือกแบบประเมินฯ ที่มีข้อมูลครบถ้วนในส่วนที่ต้องการนำมาวิเคราะห์ผล ได้แก่ แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพฯ ที่มีคะแนนครบทุกข้อ ขององค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ และองค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์

(2) คัดแยกแบบประเมินฯ ตามรหัสการรับรอง EHA จำนวน 20 รหัสการรับรอง

ทั้งนี้ มีข้อจำกัดของการสุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่สามารถควบคุมปริมาณตัวอย่างการศึกษาในแต่ละเรื่องได้ ด้วยเงื่อนไขการประเมินรับรองฯ ซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้บางเรื่อง (รหัสการรับรอง) มีปริมาณเอกสารตัวอย่างน้อยกว่า 10 ตัวอย่าง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

1) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับอธิบายข้อมูลจำนวนเทศบาลที่ไม่ผ่านประเมินกระบวนการรายชั้นตอนตามมาตรฐานที่กำหนดในแต่ละเรื่อง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ โปรแกรม Microsoft Excel โดยทำการแบ่งกลุ่มข้อมูลผลการประเมินรายชั้นตอนในองค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ และ องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์ ของแต่ละรหัสการรับรอง EHA และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ไม่ผ่านการประเมิน : อปท. มีร้อยละคะแนนการประเมินในแต่ละชั้นตอน ตั้งแต่ ร้อยละ 0 – 59.99
- กลุ่มที่ 2 ผ่านการประเมิน : อปท. มีร้อยละคะแนนการประเมินในแต่ละชั้นตอน ตั้งแต่ ร้อยละ 60.00 – 100 และเนื่องจากคะแนนเต็มในแต่ละชั้นตอนไม่เท่ากันจึงกำหนดค่าคะแนนเพื่อการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ตารางแสดงค่าคะแนนเพื่อแบ่งกลุ่ม อปท. ที่ไม่ผ่านการประเมิน และ อปท. ที่ผ่านการประเมิน ในแต่ละขั้นตอนขององค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ และ องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์

คะแนนเต็ม	ช่วงคะแนนที่กำหนด	
	กลุ่มที่ 1 (ร้อยละ 0 - 59.99)	กลุ่มที่ 2 (ร้อยละ 60.00 - 100)
	คะแนนที่ไม่ผ่านการประเมิน	คะแนนที่ผ่านการประเมิน
5	0 - 2	3 - 5
10	0 - 5	6 - 10
15	0 - 8	9 - 15
20	0 - 11	12 - 20
25	0 - 14	15 - 25
30	0 - 17	18 - 30
35	0 - 20	21 - 35
40	0 - 23	24 - 40

เลือกข้อมูลกลุ่มที่ 1 : คะแนนที่ไม่ผ่านการประเมิน ซึ่งมีร้อยละคะแนนการประเมินรายขั้นตอน ตั้งแต่ ร้อยละ 0 – 59.99 เพื่อดำเนินการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) รวบรวมเอกสารแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 จากศูนย์อนามัยที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 และ 12

(2) ลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์ความเข้าใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (SOP) โดยสุ่มลงพื้นที่และสังเกตการณ์การตรวจประเมินรับรองของคณะผู้ตรวจประเมินในระดับพื้นที่ (ศูนย์อนามัยที่ 1- 12 และสาธารณสุขจังหวัด) ณ ศูนย์อนามัยที่ 1, 7, 8 และ 10

ผลการศึกษา

1) ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านการประเมินมากที่สุดของแต่ละกระบวนการ ในองค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ดังนี้

(1) กระบวนการจัดการสุขาภิบาลอาหารในสถานที่จำหน่ายและเสิร์ฟอาหาร (รหัสการรับรอง EHA : 1001) ซึ่งมีกระบวนการย่อย จำนวน 3 กระบวนการ ได้แก่

- P1 : กระบวนการรับรองคุณภาพสถานประกอบการด้านอาหาร “ร้านอาหาร” ขั้นตอนที่มี อปท. ไม่ผ่านมากที่สุด คือ ขั้นตอนสุ่มประเมินร้านอาหารจากทะเบียนรับรอง

- P2 : กระบวนการรับรองคุณภาพสถานประกอบการด้านอาหาร “โรงอาหาร” ขั้นตอนที่มี อปท. ไม่ผ่านมากที่สุด คือ ขั้นตอนจัดทำข้อมูลโรคอาหาร/ทะเบียนผู้ประกอบการ/ผู้สัมผัสอาหาร

- P2 : กระบวนการรับรองคุณภาพสถานประกอบการด้านอาหาร “สถานที่เสิร์ฟอาหาร (มินิมาร์ท/ ซูเปอร์มาร์เก็ต)” ขั้นตอนที่มี อปท. ไม่ผ่านมากที่สุด คือ ขั้นตอนตรวจแนะนำมินิมาร์ท/ซูเปอร์มาร์เก็ต ตามเกณฑ์/คู่มือ

โดยทั้ง 3 กระบวนการย่อยดังกล่าวมีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 11 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยรวมมีเทศบาลมากกว่าร้อยละ 40.58 ไม่ผ่านขั้นตอนการสุ่มประเมินสถานประกอบการด้านอาหาร (ร้านอาหาร, โรงอาหาร, สถานที่เสิร์ฟอาหาร) จากทะเบียนการรับรอง รองลงมาคือ ขั้นตอนสรุปผล/สถานการณ์ การดำเนินงาน และขั้นตอนการตรวจแนะนำตามลำดับ

(2) กระบวนการจัดการสุขาภิบาลอาหารในตลาด (รหัสการรับรอง EHA : 1002) ซึ่งมีกระบวนการย่อย จำนวน 2 กระบวนการ ได้แก่

- P1 : กระบวนการรับรองคุณภาพสถานประกอบการด้านอาหาร “ตลาดประเภทที่ 1 : ตลาดสด” ขั้นตอนที่มี อปท. ไม่ผ่านมากที่สุด คือ ขั้นตอน สุ่มประเมินจากทะเบียนการรับรองสถานประกอบการตลาดประเภทที่ 1

- P2 : กระบวนการรับรองคุณภาพสถานประกอบการด้านอาหาร “ตลาดประเภทที่ 2 : ตลาดนัด” ขั้นตอนที่มี อปท. ไม่ผ่านมากที่สุด คือ ขั้นตอนสุ่มประเมินจากทะเบียนการรับรองสถานประกอบการตลาดประเภทที่ 2

โดยทั้ง 2 กระบวนการย่อยดังกล่าวมีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 11 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยรวมมีเทศบาลมากกว่าร้อยละ 42.86 ไม่ผ่านขั้นตอนการสุ่มประเมินสถานประกอบการด้านอาหาร (ตลาดสด, ตลาดนัด) จากทะเบียนการรับรองฯ รองลงมาคือ ขั้นตอนสรุปผล/สถานการณ์ การดำเนินงาน และขั้นตอนการตรวจแนะนำตลาดนัด ตามลำดับ

(3) กระบวนการจัดการสุขาภิบาลอาหารในการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ (รหัสการรับรอง EHA : 1003) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 11 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 32.43 ไม่ผ่านขั้นตอนสุ่มประเมินสถานประกอบการด้านอาหาร (แผงลอยจำหน่ายอาหาร) จากทะเบียนการรับรอง รองลงมาคือ ขั้นตอนตรวจแนะนำ และขั้นตอนกำหนดผู้รับผิดชอบ ตามลำดับ

(4) กระบวนการจัดการคุณภาพน้ำประปา (ผลิตโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) (รหัสการรับรอง EHA : 2001) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 10 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 57.14 ไม่ผ่านขั้นตอนตรวจสอบ/เฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา รองลงมาคือ ขั้นตอนรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล/บันทึกข้อมูล และขั้นตอนการดูแลบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำประปา ตามลำดับ

(5) กระบวนการจัดการคุณภาพน้ำประปา (ผลิตโดยหน่วยงานอื่น) (รหัสการรับรอง EHA : 2002) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 10 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 87.50 ไม่ผ่านขั้นตอนตรวจสอบ/เฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา และขั้นตอนสรุปรวบรวมผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ขั้นตอนแจ้งข้อมูลเฝ้าระวังให้หน่วยผลิตทราบ และขั้นตอนพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่/เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

(6) กระบวนการจัดการคุณภาพน้ำดื่มหยอดเหรียญ/น้ำดื่มบรรจุขวด (รหัสการรับรอง EHA : 2003) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 12 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 72.41 ไม่ผ่านขั้นตอนตรวจสอบ/เฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ดื่มน้ำดื่มหยอดเหรียญ/น้ำดื่มบรรจุขวด รองลงมาคือ ขั้นตอนสรุปรวบรวมผลการดำเนินงาน และขั้นตอนพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบคุณภาพน้ำ/ เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

(7) กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมสาธารณะ (รหัสการรับรอง EHA : 3001) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 7 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 100 ไม่ผ่านขั้นตอนเฝ้าระวังด้านความสะอาดและการป้องกันโรคระบบทางเดินอาหารจากการใช้บริการสิ่งแวดล้อมบริเวณจุดเสี่ยง รองลงมาคือ ขั้นตอนวิเคราะห์และทบทวนการดำเนินงาน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และขั้นตอนพัฒนาสิ่งแวดล้อม/ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

(8) กระบวนการจัดการสิ่งปฏิกูล (รหัสการรับรอง EHA : 3002) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 9 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 85.29 ไม่ผ่านขั้นตอนตรวจหาไขหนองพยาธิ และแบคทีเรียอีโคไล ในกากตะกอนและน้ำทิ้งก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ขั้นตอนวิเคราะห์ทบทวนกระบวนการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขั้นตอนกำหนดรูปแบบการให้บริการและเทคโนโลยี การบำบัด/กำจัดสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ ตามลำดับ

(9) กระบวนการจัดการมูลฝอยทั่วไป (รหัสการรับรอง EHA : 4001) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 8 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 50.94 ไม่ผ่านขั้นตอนดำเนินการกำจัดและควบคุมกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐานวิชาการ รองลงมาคือ ขั้นตอนวิเคราะห์ ทบทวน และประเมินผลกระทบการลดปริมาณ/คัดแยก การเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยทั่วไปและพัฒนาการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ และขั้นตอนกำหนดรูปแบบการให้บริการและเทคโนโลยีการกำจัดมูลฝอย รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ ตามลำดับ

(10) กระบวนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (รหัสการรับรอง EHA : 4002) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 6 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 72.73 ไม่ผ่านขั้นตอนเสนอผู้บริหารตัดสินใจเลือกแนวทางจัดบริการ เก็บ ขน/กำจัด รองลงมาคือ ขั้นตอนการมี (ร่าง) หรือมีข้อกำหนดของท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้สำหรับการให้บริการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ ขั้นตอนติดตาม/ควบคุม/กำกับ การเก็บ ขน บำบัดหรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอนทบทวนประเมินผลกระทบกระบวนการเก็บ ขน บำบัด หรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยประยุกต์ใช้หลักการคัดแยกมูลฝอย การลดปริมาณ และการนำกลับมาใช้ใหม่ด้วยการรีไซเคิล และขั้นตอนประเมินความพร้อม/ความเป็นไปได้ในการจัดบริการระบบเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยติดเชื้อเพื่อเสนอแนวทางเลือกการบริหารจัดการและเทคโนโลยีการจัดการ ตามลำดับ

(11) กระบวนการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน (รหัสการรับรอง EHA : 4003) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 5 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 89.47 ไม่ผ่านขั้นตอนสำรวจรวบรวมข้อมูลแหล่งกำเนิด/อัตราการเกิดและปริมาณการคัดแยกประเภทมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนของ อปท. รองลงมาคือ ขั้นตอนเสนอผู้บริหารตัดสินใจเลือกแนวทางจัดบริการเก็บ ขน/กำจัด ขั้นตอนการกำหนดรูปแบบการดำเนินการของ อปท.

และขั้นตอนวิเคราะห์/วางแผน/ประเมินความพร้อม/ความเป็นไปได้ในการจัดบริการระบบเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนของ อปท. เพื่อเสนอแนวทางเลือกการบริหารจัดการ ตามลำดับ

(12) กระบวนการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (รหัสการรับรอง EHA : 5000) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 17 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 66.67 ไม่ผ่านขั้นตอนทำหนังสือราชการประสานขอรับการสนับสนุนจากจังหวัด/ศูนย์อนามัย/ส่วนกลาง และภาคีเครือข่าย รองลงมาคือ ขั้นตอนดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามลำดับ

(13) กระบวนการจัดการเหตุรำคาญ (รหัสการรับรอง EHA : 6000) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 4 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 20.00 ไม่ผ่านขั้นตอนเรียบเรียง วิเคราะห์ แปรผล และติดตามออกคำแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขเหตุรำคาญ ออกคำสั่งทางปกครองและแจ้งสิทธิการอุทธรณ์ รองลงมาคือ ขั้นตอนแต่งตั้งคณะทำงานหรือมอบหมายผู้รับผิดชอบจัดการเหตุรำคาญ และขั้นตอนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียน ตามลำดับ

(14) การจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (รหัสการรับรอง EHA : 7000) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 8 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 80.56 ไม่ผ่านขั้นตอนเฝ้าระวังกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ รองลงมาคือ ขั้นตอนควบคุม กำกับสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และขั้นตอนออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามลำดับ

(15) กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (รหัสการรับรอง EHA : 8000) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 7 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 100 ไม่ผ่านขั้นตอนติดตามตรวจสอบและประเมินผล รองลงมาคือ ขั้นตอนกลั่นกรองเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาในการทำ HIA ขั้นตอนประเมินผลกระทบ ขั้นตอนจัดทำข้อเสนอมาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบ ขั้นตอนการนำไปใช้ ตามลำดับ

(16) กระบวนการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น (รหัสการรับรอง EHA : 9001) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 11 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 80.00 ไม่ผ่านขั้นตอนรับฟังความคิดเห็น/ประชาพิจารณ์ รองลงมาคือ ขั้นตอนสำรวจและประเมินสภาพปัญหาอย่างรอบด้านจากผู้มีส่วนร่วม/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และขั้นตอนแต่งตั้งคณะกรรมการร่างข้อกำหนดของท้องถิ่น ตามลำดับ

(17) กระบวนการออกหนังสือรับรองการแจ้ง (รหัสการรับรอง EHA : 9002) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 5 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 25.00 ไม่ผ่านขั้นตอนออกใบรับแจ้ง และขั้นตอนตรวจเอกสาร รองลงมาคือ ขั้นตอนรับคำขอ ขั้นตอนออกหนังสือรับรองการแจ้ง หรือแจ้งคำสั่งให้การแจ้งเป็นอันสิ้นสุด ตามลำดับ

(18) กระบวนการออกใบอนุญาต (รหัสการรับรอง EHA : 9003) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 5 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 42.11 ไม่ผ่านขั้นตอนตรวจสอบลักษณะก่อนออกใบอนุญาต รองลงมาคือ ขั้นตอนตรวจเอกสาร ขั้นตอนแจ้งคำสั่ง ใ้ใบอนุญาต/อนุญาต และขั้นตอนกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ตามลำดับ

(19) กระบวนการออกคำสั่งทางปกครอง (รหัสการรับรอง EHA : 9004) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 6 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านขั้นตอนออกคำสั่งทางปกครอง รองลงมาไม่ผ่านทุกขั้นตอน ยกเว้นขั้นตอนเสนอเรื่อง/รายงานต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อพิจารณาออกคำสั่ง

(20) กระบวนการเปรียบเทียบปรับและการดำเนินคดี (EHA : 9005) มีจำนวนขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน SOP จำนวน 8 ขั้นตอน ผลการวิเคราะห์พบว่า มีเทศบาลร้อยละ 33.33 ไม่ผ่านทุกขั้นตอนของกระบวนการ ยกเว้นขั้นตอนกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

2) ผลการวิเคราะห์ องค์ประกอบที่ 7 การวัดผลลัพธ์ ดังนี้

(1) กระบวนการจัดการสุขาภิบาลอาหารในสถานที่จำหน่ายและเสิร์ฟอาหาร ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 71.74 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีสถานที่จำหน่ายและเสิร์ฟอาหาร (ร้านอาหาร, โรงอาหาร, สถานที่เสิร์ฟอาหาร) ที่ได้รับการอนุญาตหรือรับรองการแจ้งและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กรมอนามัยกำหนด น้อยกว่าร้อยละ 60 ของสถานที่จำหน่ายและเสิร์ฟอาหารในพื้นที่

(2) กระบวนการจัดการสุขาภิบาลอาหารในตลาด ผลการวิเคราะห์พบว่า

- เทศบาลร้อยละ 89.29 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีตลาดประเภทที่ 1 (ตลาดสด) ที่ได้รับการอนุญาตและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กรมอนามัยกำหนด มากกว่าร้อยละ 60 ของตลาดสดในพื้นที่รับผิดชอบ

- เทศบาลร้อยละ 60.98 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีตลาดประเภทที่ 2 (ตลาดนัด) ที่ได้รับการอนุญาตและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กรมอนามัยกำหนด น้อยกว่าร้อยละ 60 ของตลาดนัดในพื้นที่รับผิดชอบ

(3) กระบวนการจัดการสุขาภิบาลอาหารในการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 79.73 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีสถานที่จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่ได้รับการอนุญาตหรือรับรองการแจ้งและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กรมอนามัยกำหนด มากกว่าร้อยละ 60 ของสถานที่จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะในพื้นที่รับผิดชอบ

- (4) กระบวนการจัดการคุณภาพน้ำประปา (ผลิตโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 87.50 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ประเด็นการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา โดยไม่มีผลการตรวจสอบ Residual Chlorine อย่างสม่ำเสมอ
- (5) กระบวนการจัดการคุณภาพน้ำประปา (ผลิตโดยหน่วยงานอื่น) ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 80.95 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ประเด็นการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา โดยไม่มีผลการตรวจสอบ Residual Chlorine อย่างสม่ำเสมอ
- (6) กระบวนการจัดการคุณภาพน้ำดื่มหยอดเหรียญ/น้ำดื่มบรรจุขวด ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 58.62 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ประเด็นการออกเทศบัญญัติ/ข้อกำหนดการควบคุมการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เรื่อง น้ำดื่มหยอดเหรียญ
- (7) กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 52.94 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ที่กำหนดโดยมีสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาตรฐาน HAS น้อยกว่าร้อยละ 70 ของสิ่งแวดล้อมทั้งหมดในพื้นที่รับผิดชอบ
- (8) กระบวนการจัดการสิ่งปฏิกูล ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 85.29 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ที่กำหนดได้แก่
- ไม่มีหลักฐานการส่งตรวจหาไข้หวัดใหญ่และแบคทีเรียอีโคไลในกากตะกอนและน้ำทิ้งก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม
 - ผลการตรวจหาไข้หวัดใหญ่และแบคทีเรียอีโคไลในกากตะกอนและน้ำทิ้งก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
 - ไม่นำสิ่งปฏิกูลที่ผ่านการบำบัดมาใช้ประโยชน์ในทางเกษตร เช่น ทำปุ๋ยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลและปลอดภัย
- (9) กระบวนการจัดการมูลฝอยทั่วไป ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 50.94 ไม่ผ่านการประเมินในขั้นตอนที่ 4 ประกอบด้วยประเด็นต่อไปนี้
- การบำบัด/กำจัดมูลฝอยทั่วไปอย่างถูกสุขลักษณะ และได้มาตรฐานตามหลักวิชาการด้วยเทคโนโลยีต่างๆ
 - การไม่มีเหตุรำคาญจากการดำเนินการบำบัด/กำจัดมูลฝอยทั่วไป
 - การมีข้อมูลแสดงปริมาณมูลฝอยที่กำจัดได้รายวัน
- (10) กระบวนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 54.55 มีจำนวนสถานบริการการสาธารณสุขขนาดเล็ก (เช่น คลินิก, รพ.สต.) มีการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกสุขลักษณะ (ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545) น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสถานบริการการสาธารณสุขขนาดเล็กในพื้นที่
- (11) กระบวนการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 84.21 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ ประเด็นบริการเก็บ ขน มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะโดยไม่เหลือตกค้าง
- (12) กระบวนการรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ ในการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติในระยะก่อนเกิดภัย โดยไม่จัดทำแผนที่ครอบคลุมแผนประกอบกิจการ (Business Continuing Plan : BCP) และการฝึกซ้อมแผนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในภาวะฉุกเฉิน
- (13) กระบวนการจัดการเหตุรำคาญ ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 100 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญที่ได้รับการตรวจสอบและแก้ไขจนเป็นที่ยุติหรือมีการดำเนินคดีตามกฎหมาย มากกว่าร้อยละ 60 ของเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญทั้งหมด
- (14) การจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 25.00 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ ประเด็นการควบคุม กำกับสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- (15) กระบวนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 50.00 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ ประเด็นการมีข้อเสนอต่อการจัดการ การป้องกันและลดผลกระทบด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพจากโครงการ กิจกรรม กิจการ
- (16) กระบวนการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 80.00 ไม่ผ่านการประเมินผลลัพธ์ ประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่น
- (17) กระบวนการออกหนังสือรับรองการแจ้ง ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 87.50 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีคุณภาพการออกหนังสือรับรองการแจ้งที่มีความครบถ้วนของขั้นตอนการปฏิบัติงาน (องค์ประกอบที่ 6) และออกหนังสือรับรองการแจ้งเป็นไปตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
- (18) กระบวนการออกใบอนุญาต ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 84.21 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีคุณภาพการออกใบอนุญาตที่มีความครบถ้วนของขั้นตอนการปฏิบัติงาน (องค์ประกอบที่ 6) และออกหนังสือรับรองการแจ้งเป็นไปตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
- (19) กระบวนการออกคำสั่งทางปกครอง ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 83.33 ผ่านการประเมินผลลัพธ์ โดยมีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง มากกว่าร้อยละ 80 ของคำสั่งทางปกครองทั้งหมด

(20) กระบวนการเปรียบเทียบปรับและการดำเนินคดี ผลการวิเคราะห์พบว่า เทศบาลร้อยละ 66.67 ผ่านการประเมินผลลัพธ์โดยมีจำนวนคดีที่ดำเนินการเปรียบเทียบตามกฎหมายสาธารณสุข มากกว่าร้อยละ 60 ของคดีทั้งหมด

3) สรุปและอภิปรายผล

การประเมินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคะแนนไม่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Procedure Operating : SOP) ที่กรมอนามัยกำหนด สามารถใช้เป็นข้อมูลบ่งชี้ในเบื้องต้นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทบทวน และพัฒนา SOP ต่อไป การศึกษานี้จึงได้เสนอแนะให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในขั้นตอนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีคะแนนไม่ผ่านการประเมินเพื่อให้ทราบสาเหตุที่ไม่ดำเนินการ และให้มีการทบทวน พัฒนา SOP ตลอดจนการหาแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การนำไปใช้ประโยชน์

- 1) เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อทบทวน และพัฒนา มาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (SOP) และแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) ทราบสถานการณ์การดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาล ทำให้กรมอนามัยสามารถให้การสนับสนุน องค์ความรู้/เทคโนโลยี เพื่อขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อไป

ความยุ่งยากในการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรค

- 1) เนื่องจากช่วงเวลาการเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ อยู่ระหว่างการตรวจประเมินรับรอง ทำให้ไม่สามารถรวบรวมเอกสารตัวอย่างได้ครบถ้วนทุกแห่งที่รับการประเมินในปี 2558
- 2) ไม่สามารถควบคุมปริมาณตัวอย่างการศึกษาในแต่ละเรื่องได้ เนื่องจากเงื่อนไขการประเมินรับรองฯ ซึ่งเป็นไปด้วยความสมัครใจของเทศบาล ทำให้บางเรื่อง (รหัสการรับรอง) มีปริมาณเอกสารตัวอย่างน้อยกว่า 10 ตัวอย่าง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ/วิจารณ์

จากการศึกษาและวิเคราะห์ SOP ระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำข้อมูลแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2558 มาวิเคราะห์ประเด็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการ พบว่า ไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงของการ “ไม่ดำเนินการ” ดังกล่าว ทำให้การศึกษารั้งนี้บอกได้เพียงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนามาตรฐานให้สามารถแก้ไขปัญหาที่แท้จริง ตลอดจน การสนับสนุนการปฏิบัติงานในการจัดบริการ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรมีการออกแบบเอกสารแบบประเมินฯ ให้ผู้ประเมินรับรองฯ สามารถระบุสาเหตุเพิ่มเติมในเอกสารการประเมินฯ เกี่ยวกับการ “ไม่ดำเนินการ” ในแต่ละขั้นตอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงมีกระบวนการสร้างความเข้าใจให้ผู้ประเมินทำบันทึกข้อมูลสาเหตุดังกล่าวเพื่อทราบปัญหาและหาแนวทางปรับปรุงได้ตรงประเด็นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาและสนับสนุนจากทุกท่าน ได้แก่ นายพิษณุ แสนประเสริฐ รองอธิบดีกรมอนามัย นางปรีเยดา โชควิณูญ ผู้อำนวยการสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม และนางสุนทรีย์ รักษามั่นคง หัวหน้ากลุ่มพัฒนาคุณภาพระบบงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทาง และให้ความรู้ในการกำหนด กรอบแนวคิด แก่ผู้ศึกษา นอกจากนี้ ยังได้รับความอนุเคราะห์คำแนะนำ และการสนับสนุนข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ผลการศึกษาจากผู้รับผิดชอบงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานสายอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย ได้แก่ นายชัยเลิศ กิ่งแก้วเจริญชัย, นางสาวนัยนา หาญโรดม และนางสาวพาสนา ชมกลิ่น สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำนางสุกานดา พัดพาดี และนางสาววาสนา ลุนสำโรง กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ นางสาววิภา รุจิณากุล และนางสาวสุภาวดี จันทะมุด ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข นางพิมพ์พรณ จันทรแก้ว, นางทิพยา เพื่อนพิภพ, นางศรีอรุณ สุขเจริญ, นายประโชติ กราบกราน, นางสาวชไมพร เป็นสุข, นางอุทัยวรรณ บุตรแพ,

นางสาวอินทรี สุภาพีธีร์, นายรัชทัช หิรัญเรือง, นางสาวปิยาภัสร์ ชูแก้วงาม และนางสาวประภัสสร ขจร สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม ตลอดจนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องที่มีจากกล่าวนามได้ทั้งหมด

การศึกษาครั้งนี้ได้รับความกรุณาจากเครือข่ายผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (EHA) ของศูนย์อนามัยที่ 1 - 12 ที่ให้ความอนุเคราะห์รวบรวมสำเนาแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2558 เพื่อการศึกษาในครั้งนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนทุกท่าน ทั้งที่เอ่ยนามและมิได้เอ่ยนาม ทั้งทางตรงและทางอ้อมไว้ ณ โอกาสนี้ ส่วนความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใดที่พบในเอกสารฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอน้อมรับ คำชี้แนะไว้ด้วยความขอบคุณ

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 1 กระบวนการที่ 1 การจัดการสุขาภิบาลอาหาร กระบวนการรับรองคุณภาพสถานประกอบกิจการ (ร้านอาหาร/โรงอาหาร/สถานที่เสิร์ฟอาหาร/ตลาดสด/ตลาดนัด/แผงลอยจำหน่ายอาหาร).
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 2 กระบวนการที่ 2 การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค.
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 3 กระบวนการที่ 3 การจัดการสิ่งปฏิกูล.
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 4 กระบวนการที่ 4.1 - 4.3 การจัดการมูลฝอย.
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 5 กระบวนการที่ 5 การรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ.
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 6 กระบวนการที่ 6 การจัดการเหตุรำคาญ.
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 7 กระบวนการที่ 7 การจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ.
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 8 กระบวนการที่ 8 การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA).
- กรมอนามัย. (2556). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Standard Operating Procedure : SOP) เล่มที่ 9 กระบวนการที่ 9 การบังคับใช้กฎหมาย.
- กรมอนามัย. (2556). แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA).
- กรมอนามัย. (2558). การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA).
- กรมอนามัย. (2558). แนวทางการประเมินคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA).
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ประกาศกรมอนามัย เรื่อง การรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation : EHA) ประกาศ ณ วันที่ 29 พฤศจิกายน 2556